

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
ด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู
**A CURRICULUM DEVELOPMENT TO ENHANCE CLASSROOM
ACTION RESEARCH COMPETENCY WITH KNOWLEDGE
MANAGEMENT NETWORK FOR TEACHERS**

มงคล หมูมก¹, อังคณา อ่อนธานี², วาริรัตน์ แก้วอุไร³, เอี่ยมพร หลินเจริญ⁴
Mongkol Moomark¹, Angkana Onthanee², Wareerat Kaewurai³, Amporn Rinjalean⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ 2) เพื่อสร้าง และตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ สำหรับครู และ 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ สำหรับครู

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้แก่ ความรู้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) ความสำคัญและความหมายการวิจัย 2) วัตถุประสงค์การวิจัย 3) ขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัย 4) รูปแบบนวัตกรรม และ 5) การวัดและประเมินผล สำหรับความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหา 2) การเลือกวิธีการหรือนวัตกรรม 3) การสร้างนวัตกรรม 4) การรายงานผลนวัตกรรม และเครือข่ายการจัดการความรู้ โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สร้างเครือข่ายเพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องรู้ ระยะที่ 2 แสวงหาความรู้ ระยะที่ 3 สร้างและเปลี่ยนความรู้ ระยะที่ 4 เก็บและเผยแพร่ความรู้

2. หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ และเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างของเนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) การประเมินผล และคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู มีความเหมาะสม ระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ สำหรับครู พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ครูมีความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 3) ครูมีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน/ เครือข่ายการจัดการความรู้/ การพัฒนาหลักสูตร

¹ นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Ph.D. in Curriculum and Instruction, Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University,
E-mail: mongkolmoomark@gmail.com

² ดร., ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Dr., Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University, E-mail: angkanao@nu.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Associate Professor Dr., Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University, E-mail: wareerat@nu.ac.th

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Associate Professor Dr., Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University, E-mail: aumpornli@nu.ac.th

Abstract

The purposes of this research were 1) to study foundation information for curriculum development to enhance classroom action research's competency with knowledge management network for teacher, 2) to construct and evaluate the quality of the curriculum to enhance classroom action research's competency with knowledge management network for teacher, 3) to implement the curriculum to enhance classroom action research's competency with knowledge management network for teacher.

The results were as follows;

1. The essential classroom action research's competency for teacher was categorized into three facets: 1) content knowledge in classroom action research, 2) classroom action research's competency and 3) Process of knowledge management network.

2. Components of the curriculum were 1) principles and necessities, 2) objectives 3) content structure 4) knowledge management network activities, 5) evaluation use knowledge management process The quality of curriculum was appropriate at a high level.

3. The results of using training curriculum revealed that; 1) The classroom action research on content knowledge acquisition after learning was higher than before at the level of significance of .01, 2) The classroom action research's competency with knowledge management network on curriculum construction was higher than 75 percentage, 3) The classroom action research's competency with knowledge management network on attitude towards the curriculum after learning was higher than before at the level of significance of .01.

Keywords: Classroom Action Research' Competency/ Knowledge Management/ Network/ Curriculum Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะเป็นการพัฒนาคุณภาพและสามารถให้คนในประเทศของตนมีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (ยุพิน ยืนยง, 2553, หน้า 1) บุคคลผู้ที่มีส่วนสำคัญที่สุดในการจัดศึกษาให้ประสบความสำเร็จ คือ ครูผู้ซึ่งมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (สุวิมล ว่องวานิช, 2555, หน้า 2) เนื่องจากในยุคปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อการเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ อย่างมากมายจึงทำให้ครูต้องคอยติดตามความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนอยู่เสมอตลอดจนการใช้สื่อหรืออุปกรณ์และเครื่องมือใหม่ๆ เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถให้ครู มีการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ, 2548, หน้า 10) ในการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนจะเป็นแนวทางที่สำคัญช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถ

พัฒนาการคิดวิเคราะห์ข้อเท็จจริงด้านการปฏิบัติงานของตนให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียนสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ข้อที่ 7 ของมาตรฐานที่ 9 “ครูต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน” (นันทกาญจน์ จินประหัสรัฐ, 2553, หน้า 1) การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหน้าที่หลักของครูที่ต้องสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนโดยครูต้องเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรให้กับผู้เรียน และเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน พร้อมทั้งศึกษาสภาพปัญหาหรือแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและสร้างนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (ประสาธน์ เองเฉลิม, 2556, หน้า 28) ทำให้บทบาทครูผู้สอนจึงต้องมีหน้าที่สำคัญอีกอย่าง คือ การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อสร้างเครื่องมือหรือนวัตกรรมวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีคุณภาพและนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2550, หน้า 1)

การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงเป็นการสร้างความร่วมมือกันของครู ที่ต้องค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจเพื่อให้มีความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาความสำเร็จให้กับผู้เรียนของตนตามที่มีความคาดหวัง และยังช่วยพัฒนาคุณภาพ ด้านวิชาชีพของครู ให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งวิชาการได้อีกโอกาสต่อไป (มนสิข สิริสมบุญ, 2546, หน้า 3)

การส่งเสริมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อให้ครูนำไปสู่ชั้นเรียนอย่างแท้จริงนั้น องค์ประกอบที่สำคัญคือ การสร้างเครือข่ายของครูเพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือสร้างนวัตกรรมวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนขึ้น และนวัตกรรมการที่ร่วมกันสร้างมาพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง แบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันจะทำให้ นวัตกรรมวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้เกิดคุณภาพของงานที่ดี กิจกรรมที่สำคัญของเครือข่ายคือการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ การเกื้อหนุน และเอื้ออำนวยประสบการณ์ให้แก่กัน อาจจะเป็นรูปแบบของการใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (สุวิมล ร่องวาณิช, 2555, หน้า, 12, 17)

จากความคิดเห็นของนักวิชาการที่สนับสนุนการใช้กิจกรรมเครือข่าย องค์ประกอบและกระบวนการจัดการความรู้ เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาจะส่งผลดีต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครูขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครูโดย

3.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนก่อนการอบรมกับหลังการอบรม

3.2 ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ กับเกณฑ์ร้อยละ 75

3.3 ศึกษาเจตคติที่มีต่อการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ โดยการศึกษาสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เครือข่ายการจัดการความรู้ และสังเคราะห์บทสรุปองค์ความรู้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้และเครือข่าย จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน บันทึกผลการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู ผู้วิจัยดำเนินการสร้างหลักสูตรด้วยการนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่ม นำมาয়ร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ต่อจากนั้นทำการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบบประเมินความเหมาะสมซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้นำร่องปฏิบัติกับครูผู้สอนจำนวน 5 คน และปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มสมาชิกเครือข่าย จำนวน 15 คนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ
2. ต่อจากนั้นวิทยากรและกลุ่มเครือข่ายร่วมกันกำหนดเป้าหมายและแนวทางการทำวิจัยปฏิบัติการด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทดลองใช้หลักสูตรแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สร้างเครือข่ายเพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องรู้เป็นกิจกรรมที่วิทยากรและสมาชิกเครือข่ายร่วมกันแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ กำหนดเครือข่าย วิทยุทัศน์ เป้าหมาย และแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมเครือข่ายการจัดการความรู้

ระยะที่ 2 แสวงหาความรู้ เป็นกิจกรรมการอบรมสัมมนา จากวิทยากรผู้มีความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานพัฒนาความรู้ให้กับสมาชิกเครือข่าย และการแนะนำการศึกษาเรียนรู้บนเว็บไซต์หลัก www.mongkol-m.com และเว็บไซต์อื่นๆ ต่อจากนั้นเป็นการเรื่องเล่าการจัดการเรียนการสอนที่มีปัญหาของสมาชิกเครือข่ายเพื่อนำมากำหนดปัญหา และดำเนินการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผลงานวิจัยที่ประสบผลสำเร็จและเกิดผลดี (Best Practice) เพื่อกำหนดเป็นต้นแบบ ระยะที่ 3 การสร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นกิจกรรมเครือข่ายที่ต้องออกแบบกรอบแนวคิดนวัตกรรม กำหนดรูปแบบนวัตกรรม และสร้างนวัตกรรม ระยะที่ 4 จัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ เป็นกิจกรรมที่เครือข่ายนำเสนอผลงานวิจัยที่จัดทำขึ้นแสดงให้เห็นให้สมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ เพื่อนำไปสู่การใช้ การจัดเก็บ และการเผยแพร่ เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้บนสื่อเว็บไซต์ www.mongkol-m.com และซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองใช้หลักสูตร 15 วัน และได้ทำการประเมินผลผู้เรียน โดย 1) ประเมินความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนก่อนการอบรมกับหลังการอบรม จากแบบทดสอบความรู้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 2) ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 จากแบบประเมินความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจากเกณฑ์คุณภาพ 5 ระดับ 3) ศึกษาเจตคติที่มีต่อการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู จากแบบประเมินเจตคติ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ลักษณะข้อความที่แสดงถึงเจตคติในเชิงบวก และเชิงลบ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ พบว่าข้อมูลพื้นฐานในการใช้พัฒนาความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนประกอบด้วย ความสำคัญและความหมายวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ขั้นตอนการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน รูปแบบนวัตกรรมวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สถิติและเครื่องมือในการวัดประเมินผลวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สำหรับความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นผลจากการสร้างนวัตกรรมให้มีคุณภาพจากการกำหนดปัญหา เลือกวิธีการหรือนวัตกรรม สร้างนวัตกรรม และรายงานผลนวัตกรรม

โดยเครือข่ายการจัดการความรู้ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสร้างเสริมให้สมาชิกเครือข่ายเกิดแนวคิดร่วมกัน มีความสัมพันธ์ช่วยเหลือแบ่งปัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ จาก แสวงหาความรู้ สร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ จัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ อย่างเป็นระบบ ทำให้เครือข่ายการจัดการความรู้ สามารถสร้างคุณภาพงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนให้เกิดผลต่อการนำไปใช้ จัดเก็บ และเผยแพร่ อีกทั้งการให้ข้อมูลสะท้อนกลับของเครือข่ายเพื่อพัฒนาวัตรกรรมวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ

หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู พบว่า

2.1 หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ สำหรับครู มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 หลักการและเหตุผล ประกอบด้วย 1) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องใช้ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน 2) เครือข่ายเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) กระบวนการของการจัดการความรู้เป็นการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน สร้าง จัดเก็บ ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล และภายนอก อย่างเป็นระบบทำให้การพัฒนาองค์กรมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

2.1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อ 1) ครูมีความรู้ ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) ครูมีความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ 3) ครูมีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้

2.1.3 โครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สารระในการศึกษาหาความรู้ ได้แก่ ความสำคัญ และความหมาย วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน รูปแบบนวัตกรรม วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สถิติและเครื่องมือวัดประเมินผล วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) ความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่กำหนด 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา เป็นกิจกรรมที่ครูได้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยครูนำมาเป็นเรื่องเล่าในการร่วมกลุ่มเครือข่าย ขั้นตอน ที่ 2 เลือกวิธีการหรือนวัตกรรม เป็นกิจกรรมที่สมาชิกแลกเปลี่ยนประสบการณ์นำเสนองานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีผลงานเป็นเลิศ (Best Practice) ค้นหางานวิจัย เพื่อเป็นต้นแบบกรอบแนวคิดในการแก้ปัญหาของสมาชิก ขั้นตอน ที่ 3 สร้างนวัตกรรม เป็นกิจกรรมการนำกรอบแนวคิดในการแก้ปัญหา ออกแบบนวัตกรรม สร้าง

นวัตกรรม ขั้นตอนที่ 4 รายงานผลนวัตกรรม เป็นการนำเสนอผลงานการสร้างนวัตกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รับข้อเสนอแนะในตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเครือข่ายดำเนินการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้

2.1.4 กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการเครือข่ายการจัดการความรู้ แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1** สร้างเครือข่ายเพื่อกำหนดสิ่งที่จะต้องรู้เกี่ยวกับ กำหนดเครือข่าย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของเครือข่าย กิจกรรม ได้แก่ 1) คณะวิทยากรและเครือข่ายประชุม สัมมนากำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติ 2) วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์ในการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับสมาชิกเครือข่าย 3) เสนอแนะแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อหาข้อสรุป 4) วิทยากรสรุปวิสัยทัศน์ เป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติ ได้ข้อตกลงร่วมกันประเมินความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5) ประเมินความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน **ระยะที่ 2** แสวงหาความรู้ กิจกรรมที่ปฏิบัติ การแสวงหาความรู้ และการกำหนดปัญหา กิจกรรม ได้แก่ 1) วิทยากรอบรมสัมมนาสมาชิกเครือข่ายพัฒนาความรู้ความเข้าใจสมาชิกเครือข่ายและแนวทางการศึกษาข้อมูลทางเว็บไซต์ 2) สมาชิกเครือข่ายและวิทยากรร่วมสนทนาแบบสุนทรียสนทนา โดยสมาชิกเครือข่ายเล่าเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของตน และร่วมกันเสนอแนะและกำหนดปัญหาหัวข้อวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3) สมาชิกเครือข่ายและวิทยากรร่วมกันนำเสนอ Best Practice งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จากประสบการณ์เพื่อนสมาชิกเครือข่ายและวิทยากร 4) วิทยากรสรุปและกำหนดชื่องานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสมาชิกเครือข่าย 5) ประเมินความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน **ระยะที่ 3** สร้างและเปลี่ยนความรู้ กิจกรรมที่ปฏิบัติการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ 1) วิทยากรและเครือข่ายอบรมสัมมนาออกแบบกำหนดกรอบแนวคิดนวัตกรรมงานวิจัยของตนและสร้างรูปแบบนวัตกรรม 2) ดำเนินการสร้างนวัตกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยการสนทนาจากการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ แบบ

สุนทรียสนทนา 3) คณะวิทยากรอำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและข้อสงสัยในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน **ระยะที่ 4** จัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ กิจกรรมที่ปฏิบัติ การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ ได้แก่ 1) สมาชิกเครือข่ายนำเสนอผลงานนวัตกรรม 2) วิทยากรและเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับนวัตกรรมงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่สร้างขึ้น 3) ประเมินเจตคติที่มีต่อการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ 4) ประเมินความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ 5) วิทยากรสรุปแนวทางในการนำนวัตกรรมจัดเก็บเพื่อเผยแพร่บนเว็บไซต์

2.1.5 การประเมินผล หลักสูตรกำหนดการวัดประเมินผลใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ด้านทักษะการปฏิบัติ จากการประเมินตามเกณฑ์การประเมินพฤติกรรม 5 ระดับ และด้านเจตคติ ใช้แบบประเมินวัดเจตคติที่มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบบประเมินได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู พบว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครูที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู พบว่า

3.1 ครูเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู ($n=15$)

การทดสอบ	จำนวนครู	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนการอบรม	15	8.93	1.62	28.77*
หลังการอบรม	15	20.67	2.41	

**p < .01

จากตาราง พบว่าก่อนการอบรมมีคะแนนประเมินเฉลี่ย 8.93 หลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.67 ครูเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 แสดงว่าหลังจากใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ สามารถพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสูงขึ้นได้

3.2 ครูเครือข่ายมีความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 (n=15)

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการ

การทดสอบ	จำนวนครู	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D	คะแนนเฉลี่ย	t
หลังการอบรม	15	20	16.07	1.58	80.35	2.615**

**p < .01

จากตาราง พบว่า คะแนนความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.07 คิดเป็นร้อยละ 80.35 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนหลังการอบรม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลังจากใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ ครูมีความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ซึ่งบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.3 ครูเครือข่ายมีเจตคติต่อการจัดทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.65

อภิปรายผล

จากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครูมีประเด็นที่น่าสนใจคือ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ความรู้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้แก่ ความสำคัญและความหมาย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย รูปแบบนวัตกรรม สถิติและเครื่องมือการวัดประเมินผลสำหรับความสามารถในการทำงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้แก่ กำหนดปัญหา การเลือกวิธีการหรือนวัตกรรม การสร้างนวัตกรรม และการรายงานผลนวัตกรรม และเครือข่ายการจัดการความรู้ เป็นการบูรณาการกิจกรรมเครือข่ายประสานร่วมกันกับกระบวนการจัดการความรู้ที่เหมาะสม ได้แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สร้างเครือข่ายกำหนดสิ่งที่ต้องรู้ ระยะที่ 2 แสวงหาความรู้ ระยะที่ 3 สร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ ระยะที่ 4 จัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ แหล่งข้อมูลได้จากการสังเคราะห์เอกสารและ

การสนทนากลุ่ม กำหนดเป็นองค์ความรู้จัดทำหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ มีการระดมสมองแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการสนทนาแบบสุนทรียสนทนา และการพัฒนาความรู้จากการใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกเพื่อการศึกษา ร่วมกันสังเคราะห์ปัญหาจากประสบการณ์ชั้นเรียน แสวงหาความรู้จากบุคคลผู้เชี่ยวชาญและความรู้ที่มีอยู่จากแหล่งเรียนรู้ นำมาสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมในการสร้างนวัตกรรมแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนจากสภาพที่ไม่พึงประสงค์ สอดคล้องกับแนวความคิดที่กล่าวว่า การสร้างปัญญาสะสมเป็นความสามารถของเครือข่ายและการพัฒนาเครือข่ายที่มีลักษณะชุมชนทางความรู้และการสื่อสารด้วยการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Johnson, Julie E, 2011) เครือข่ายนำเทคโนโลยีการสื่อสารประเภทต่างๆ มาใช้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะช่วยเสริมสร้างให้ครูมีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดพึงพอใจและมีความสุขทั้งเวลาและสถานที่ (สรุยา สาระสุภาพ, 2553, หน้า 5) และสอดคล้องกับ Pastor and Mayo (1995) ที่กล่าวว่ารูปแบบเครือข่ายมีการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์อยู่เสมอทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและสร้างงานได้อย่างมีคุณภาพ

2. จากผลการสร้างหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู ที่พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนแรก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นด้านต่างๆ ของสังคมและผู้เรียน (Diagnosis of needs) ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1975) ในขั้นที่ 1 ขั้น

เตรียมการข้อมูลที่สำคัญคือความจำเป็นและความต้องการของสังคมที่มีต่อการจัดการศึกษาประเภทนั้นๆ และระดับนั้นๆ ทำให้สามารถเตรียมการสร้างหลักสูตรได้เหมาะสม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของสจ๊วต อูธราแนท (2532) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรเพื่อการพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้องทำให้ทราบความต้องการของสังคมและผู้เรียน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาร่างหลักสูตรได้หลักสูตรที่มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ภายหลังร่างหลักสูตรและเขียนเอกสารประกอบหลักสูตรผู้วิจัยนำไปตรวจสอบคุณภาพก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้จริง กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนของมนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2546) ที่มีการตรวจสอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนจะนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะจัดทำหลักสูตรรายภาคเทศก์ท้องถิ่นของจันทร์ โกศล (2556) ที่มีขั้นตอนของการร่างหลักสูตรแล้วนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมโดยผู้ทรงวุฒิก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้

3. จากผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู พบว่า

3.1 ครูเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการที่ครูเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการของเครือข่ายการจัดการความรู้ความสามารถในการจัดการความรู้และพัฒนาการใช้สื่อสารเทคโนโลยี ให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ส่งเสริมความร่วมมือกันบนเครือข่ายกระตุ้นให้เวทีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แสดงความคิดเห็นบางครั้งสนทนาทำให้สมาชิกเกิดความสนิทสนมเป็นกันเองจึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี ดำรงสุนทรชัย (2550) กล่าวว่า ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายร่วมที่มองเห็นได้ มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีความร่วมมือและสัมพันธ์ที่ดี และยังมีแหล่ง

เรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้เครือข่ายได้เรียนรู้บนเว็บ จึงทำให้เกิดความรู้ที่คงทนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถจากเว็บไซต์ได้ตลอดเวลาสะดวกและรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของธัชกร สุวรรณ (2553) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการเรียนจากประสบการณ์บนเครือข่ายคนและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและ John (2002) ได้ศึกษางานวิจัยเชิงสำรวจเรื่องการจัดการความรู้ในระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับสภาพการนำแนวคิดการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในวงการศึกษา โดยพบว่าการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการความรู้ และการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษา เนื่องจากเทคโนโลยีมีระบบในการจัดการความรู้ที่ช่วยสนับสนุนในกระบวนการแลกเปลี่ยน สร้างและการจัดเก็บได้อย่างมีคุณภาพ

3.2 ครูเครือข่ายมีความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ คิดเป็นร้อยละ 80.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ เครือข่าย แนวทางวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียนรู้ตามแนวองค์ประกอบของเครือข่ายประกอบด้วย เครือข่าย กระบวนการ และเทคโนโลยี ซึ่งมีเครือข่ายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดำเนินการเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 สร้างเครือข่ายเพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องรู้ ระยะที่ 2 แสวงหาความรู้ ระยะที่ 3 สร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ ระยะที่ 4 จัดเก็บและเผยแพร่ ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนง่ายและสะดวกต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับที่ ศิวินิด อรรถภูมิกุล (2551, หน้า 28) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีและการสื่อสารเป็นช่องทางและเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการศึกษา ค้นหาความรู้ จัดเก็บข้อมูล ดึงเอาความรู้ไปใช้ ช่วยให้เกิดพฤติกรรมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามและหาคำตอบ และเป็นตัวกลางในการถ่ายทอด ช่วยให้เกิดการติดต่อประสานงานและเชื่อมโยง เข้าด้วยกัน โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 3 สร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ ที่ครูได้มีส่วนร่วมในการเล่าเรื่อง สะท้อนผล ถอดบทเรียน ความรู้ที่มีอยู่ในตัวตน (Tacit Knowledge) ของครูแต่ละคน โดยเฉพาะที่มีผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีการนำความรู้และประสบการณ์ตรงมาแลกเปลี่ยนกันภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นกันเอง ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงก่อให้เกิดความร่วมมือ หรือมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง มีเป้าหมายร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่าง

ต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาของการเข้าร่วมโครงการอบรม สอดคล้องกับที่ วิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ (Sharing) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด และเป็นขั้นตอนที่ท้าทายที่สุด องค์กรบางประเภทที่ สมาชิกองค์กรมีพฤติกรรมปกปิดความรู้ เพื่อเอาไว้ใช้ แสดงความเหนือคนอื่น เพื่อประโยชน์ในการแข่งขันเลื่อน ตำแหน่งหน้าที่การงาน กระบวนการจัดการความรู้ จะต้องสร้างเงื่อนไขและกลไกที่ส่งเสริมให้เกิดการ แลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ ให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ มีพฤติกรรมแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ อาจเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างคนในองค์กร และภายนอกองค์กร สิ่งที่ต้องสร้างบรรยากาศให้ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ Knowledge Sharing คือทำให้คนเกิดความเข้าใจว่ายิ่งแลกเปลี่ยนยิ่งทำให้ ความรู้และความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น กระบวนการจัดการ ความรู้ที่นำมาใช้เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และ ความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการชั้นเรียนนั้น สอดคล้องกับกระบวนการจัดการความรู้ด้วยการ เรียนจากประสบการณ์บนเครือข่ายเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาของ ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของธวัช สุวรรณจริส (2553) ที่ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การบ่งชี้ ความรู้ 3) การสร้างและแสวงหาความรู้ 4) การจัดเก็บ และเข้าถึงความรู้ 5) การแลกเปลี่ยนความรู้ 6) การ ประยุกต์ใช้ความรู้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ งานวิจัยของจันทร์ โกศล (2556) ที่พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศก์ท้องถิ่น แล้ว พบว่า 1) ครูมีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อน การฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ครูมีทักษะในการทำหลักสูตรสูงกว่าร้อยละ 75 ซึ่งเป็นระดับดีทุกสมรรถนะ

3.3 ครูเครือข่ายมีเจตคติต่อการจัดทำ วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการ ความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เครือข่ายการจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความ สัมผัสใจ และความต้องการในเป้าหมายร่วมกันไม่ได้เกิด จากการบังคับบัญชา ความสัมพันธ์กันแบบเอื้อเกื้อหนุน กัน มีความสนิทสนมเหมือนเครือญาติ ความจริงใจใน การรับรู้จึงมีอย่างต่อเนื่องและเต็มใจทำให้การเรียนรู้อุบัติ ความสนุกสนานไม่มีความกังวล กระบวนการฝึกอบรมใน แนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ ที่มีขั้นตอนที่ให้ผู้เข้า รับการอบรมได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นเริ่มแรกจนจบ กระบวนการอบรม กระบวนการจัดการความรู้ที่ใช้ เอื้อ ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการใน

ชั้นเรียนได้อย่างแท้จริง ผู้เข้ารับการอบรมไม่รู้สึกละ เบียดหน่าย เห็นว่าการอบรมที่ใช้กระบวนการนี้ได้สร้างพลังใน การทำงาน ทุกคนมีความมุ่งมั่น และสามารถนำเอา ความรู้ไปใช้จริง ที่สำคัญครูเครือข่ายยังคงสานต่อการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เกิดนวัตกรรม การศึกษาเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนที่หลากหลายนอกจากนี้ อาจเกิดจากการบรรยากาศในการอบรมที่เอื้อต่อการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ เกิดจากการแบ่งระยะการ จัดกิจกรรมเครือข่ายการจัดการความรู้ ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับ การอบรมมีการสังเกตและสะท้อนผล ความสนใจใฝ่ เรียนรู้ ความภาคภูมิใจ ความมุ่งมั่นในความรับผิดชอบ ทำให้ผู้วิจัยเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนทำ มองเห็นประโยชน์ ของการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างจริง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของมนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2546) ที่พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการ วิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเมื่อนำหลักสูตรไปใช้ฝึกอบรมกับครู อาสาสมัครซึ่งเป็นครูแม่ข่ายจำนวน 15 คน มีความพึง พอใจในการฝึกอบรมเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้อง กับงานวิจัยของ จันทร์ โกศล (2556) ที่พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศก์ท้องถิ่น พบว่า ครูมีเจตคติต่อการทำหลักสูตรหลังอบรมสูงกว่า ก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพื่อ เสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครูดังกล่าว ข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 มีการสัมมนา ประชุม สร้าง วิสัยทัศน์ เป้าหมายและแนวทาง ให้ทุกคนมีส่วนร่วมใน การนำเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้ ย่อมจะทำให้ เครือข่ายเกิดความตระหนักมีความสนใจ มุ่งมั่นในส่วน ร่วมของ

1.2 เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมี การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ทางเว็บไซต์ตลอดจนศึกษา ผู้มีผลงานเลิศหรือผู้ประสบความสำเร็จและมีผลงานเด่น ในเรื่องนั้นๆ จะช่วยให้ครูใช้เป็นต้นแบบในการสร้าง นวัตกรรมของตน

1.3 มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติการ ใช้หลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความสามารถทำวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้ สำหรับครู โดยการสร้างเครือข่ายให้การแลกเปลี่ยน

เรียนรู้อะหว่างกันภายใต้ความช่วยเหลือดูแลของ
เครือข่าย

2.4 การมีส่วนร่วม การสนทนาแบบ
สุนทรียสนทนา และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและ
แลกเปลี่ยนความรู้หลากหลายแนวทาง เป็นปัจจัยที่จะ
ทำให้เครือข่ายการจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสนับสนุนจากองค์กรทาง
การศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยเครือข่าย
การจัดการความรู้สำหรับครูอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการติดตาม ศึกษาความคิดเห็น
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ต่อการนำหลักสูตร
ไปใช้

2.3 ควรสนับสนุนให้ครูมีการนำเอา
เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารไปใช้เพื่อจัดการเรียนการสอน
อย่างต่อเนื่อง

2.4 ควรสนับสนุนให้มีเครือข่ายสังคม
ออนไลน์เพื่อจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในรูปแบบที่
หลากหลาย

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ
คณาจารย์ที่ให้ความรู้ความเข้าใจชี้แนะให้งานวิจัยเกิด
ความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ โกศล. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนา
สมรรถนะจัดทำหลักสูตรรายวิชาคุณครูท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2550). ครูกับการวิจัยและประโยชน์งานวิจัย. เอกสารประกอบคำบรรยายในการประชุมวิชาการ
เรื่อง ครูกับการวิจัยและเครือข่ายวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, วันที่ 2 กันยายน
2550 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทกาญจน์ ชินประสิทธิ์. (2553). การพัฒนาโปรแกรมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดไตร่ตรอง
ของนิสิตครูระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ. การทดลองแบบพหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นิภาพร กุลสมบูรณ์. (2552). การวิจัยและพัฒนากระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมวินัยของครูและ
การเรียนรู้ของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประสาธน์ เณรเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี ดำรงสุนทรชัย. (2550). แนวทางการจัดการความรู้เพื่อสุขภาวะชุมชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มนสิข สิริสมบูรณ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วิชาการ, กรม. (2542). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สรญา สารสุภาพ. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบเครือข่ายสังคมผ่านระบบออนไลน์ด้วยทฤษฎีการ
เรียนรู้เชิงสถานการณ์เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2555). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Johnson, J.E. (2011). Managing Collective Intelligence, Toward a new Corporate Governance.
Retrieved October 20, 2011.

Taba, Hilda. (1962). Curriculum development: theory and practice. New York: Harcourt Brace and
World.

Taylor, Ralph W. (1949). Basic principles of curriculum and instruction. Chicago: University of
Chicago.